

Alsof haar moeder nooit had bestaan

Wie: Marieke Heebink
Geboren: 25 september 1962
Broers en zussen: twee jongere zussen
Opgegroeid in: Winterswijk en Doetinchem
Ouders: vader leraar geschiedenis, moeder huisvrouw

Nu is het wel genoeg

Ze zaten samen te huilen op de bank bij een tante, Marieke Heebink en haar zusje Annet, na afloop van de kerkdienst voor hun overleden moeder. Het was zomer 1972, de meisjes waren negen en acht jaar. Ze hadden de dood van hun moeder, die aan een hersentumor leed, niet zien aankomen. Annet: „Niemand had ons verteld dat ze een terminale ziekte had. Er broeide iets, maar wat er aan de hand was, wisten we niet. Daar met zijn tweeën op die bank barstte het verdriet los. We konden niet meer stoppen met huilen. Totdat onze tante zei: ‘Nu is het wel genoeg geweest.’ Daarna hebben we nooit meer gehuild.”

Marieke: „Mijn vader had geen idee hoe hij voor ons moest zorgen, met name op emotioneel gebied. Hij hield zijn verdriet binnen. Wij, kinderen, namen dat over.” Twee maanden voor moeders dood was het gezin - er was er nog een jongere zus, Babette - verhuisd van Winterswijk naar Doetinchem, waar niemand hun moeder gekend had. Annet: „Het was alsof ze niet bestaan had. Alsof ze uitgewist was.”

„Het was een heel beladen onderwerp”, zegt Anja Stoltenborg, die als 19-jarige gezinsverzorgster in huis kwam bij de Heebinks, en vijf jaar zou blijven. „Er stond een foto van hun moeder in de kamer, en dat was het. Ik probeerde weleens om met hen over hun verdriet te praten, mondjesmaat kwam er dan soms wat los.” Marieke: „We schaamden ons dat we geen moeder hadden. Voortdurend werden we ermee geconfronteerd dat we anders waren. Alleen al door de tv-reclames.”

Cafeetje

Gerda Berskens-Voortman was hun buurmeisje in de Olmenstraat in Winterswijk, in de tijd dat, zoals Annet zegt, ze nog ‘een normaal gezin’ waren. „Het was heel gezellig bij hen”, vertelt ze. „Ik kwam daar graag over de vloer. Vooral met Marieke - die lag het dichtst bij mij in leeftijd - heb ik heel veel gespeeld. In onze garage hebben we eens een cafeetje gebouwd, met tafeltjes en kleedjes. Daar kwamen zelfs de oudere buurjongens naar kijken.” Marieke: „In mijn herinnering was het een echt restaurant. We verkochten ranja en zo, en hebben van de winst toen heel veel patat gekocht.”

De politiek in

Vader Henk Heebink was streng voor zijn dochters, op het autoritaire af. Een markante persoonlijkheid, bijna twee meter met een bos grijs haar, een baard en uitgesproken meningen. Hij was leraar geschiedenis op Mariekes middelbare school. „Absentiecontroleur, ook dat nog. En een hele rooie rakker.” Dat droeg niet bij aan haar populariteit, denkt ze. „Het gevoel er niet bij te horen was heel sterk. Omdat ik niet knap was, en aan een vorm van dyslexie leed. Maar vooral door wat er thuis aan de hand was.”

Hoe onzeker ook op school, Marieke was in de herinnering van Anja Stoltenborg niet bepaald een gekneusde, in zichzelf gekeerde puber. „Ze beleefde alles heel intens en uitte dat ook. Ik weet nog dat het gesprek een keer ging over Edith Piaf, die met een veel jongere man getrouwd was. Iemand schamperde

Hoe word je wie je bent? Actrice Marieke Heebink speelt in de veelgeprezen voorstelling *De Meiden* van Jean Genet door Toneelgroep Amsterdam en is te zien in de televisieserie *Petticoat*. Als kind verkocht ze ranja in een garage.

Door **Brigit Kooijman**

Marieke Heebink (met hoofddoekje) met onder meer Johanna ter Steege (links) en Cees Debets (onderaan) op de Academie voor Expressie door Woord en Gebaar; rechts op de foto's met haar moeder en zusjes en met buurmeisje Gerda Voortman; links met bruid Anja Stoltenborg, de gezinsverzorgster.

daarover, waarop Marieke fel van leer trok.” Annet: „Marieke hield van discussiëren. Mijn vader zag een toekomstige strafpleiter in haar.” Anja: „Ik had het idee dat ze misschien wel de politiek in zou gaan.”

De situatie thuis werd er niet beter op toen vader een vriendin kreeg. Hoe moeilijk ze het ook vond om haar jongere zusjes achter te laten, na de havo wilde Marieke zo snel mogelijk het huis uit, weg uit de beklemming. Ze was net zestien toen ze op kamers ging wonen en begon aan de nieuw opgerichte Christelijke Academie voor Expressie door Woord en Gebaar in Kampen.

Landbouwplastic

Ze zou een glanzende acteercarrière tegemoet gaan - eerst bij theatergezelschap de Trust, sinds 1994 bij Toneelgroep Amsterdam - en naam maken met vele rollen op het toneel, in films en op televisie. Ze zou een Gouden Kalf winnen en twee keer de Theo d'Or, de hoogste toneelprijs. Ze wordt genoemd om haar vermogen getergde vrouwen te spelen bij wie de emoties lijken te kolken onder de oppervlakte. Zoals een recensent ooit schreef naar aanleiding van haar Theo d'Or voor haar rol van Anna in *Medea*: „Haar personages lijken altijd een schrijnende wond te hebben, die ze uit alle macht proberen te maskeren.”

Maar op het moment dat ze zich inschreef voor de Academie in Kampen waren Mariekes ambities nog weinig uitgesproken. Volgens een beroepskeuzetest op haar vijftiende zou docent drama een geschikt vak zijn, waarop ze een theatercursus was gaan volgen in het plaatselijke cultureel centrum. „Tijdens de eindvoorstelling kwam ze tevoorschijn door een gat in een stuk landbouwplastic”, weet Annet nog. „Ik vond dat heel speciaal.” Marieke: „Er deden allemaal hippe mensen mee, tussen wie ik me nogal misplaatst voelde. Toen ik een paar jaar later de cursusleidster tegenkwam en vertelde dat ik een drama-opleiding volgde, was ze erg verbaasd. Dat had ze duidelijk niet achter me gezocht.”

Maar acteren bleek Marieke te liggen. Cees Debets, directeur van Theater aan het Spui in Den Haag en klasgenoot in Kampen: „Onze toneelcursus was meteen gecharmeerd van haar spel. Ze was met haar zestien jaar erg jong - ik was vier jaar ouder - en wat naïef, maar ze was een groot talent.” Over haar komst naar Kampen zegt Marieke Heebink: „Na al die donkere jaren was er ineens licht aan de horizon.”

De vriendengroep die al snel ontstond en waar behalve Cees Debets ook onder anderen actrices Anneke Blok, Johanna ter Steege en Marianne Seine deel van uitmaakten, wist dat Mariekes moeder jong was overleden en dat ze het thuis moeilijk had gehad, maar, zo zegt Cees Debets, niet dat het zo'n „groot, verstikkend verdriet” was. „Dat vertelde ze jaren later pas, toen een vriendin van ons overleed die een jong kind achterliet.”

Marieke: „Het spelen is mijn redding geweest. Doordat ik veel heb moeten nadenken over hoe mensen in elkaar zitten, over karakters en drijfveren, is het van binnen niet van beton geworden.”

Speech

Toen ze in 1999 haar eerste Theo d'Or won - haar vader en zussen zaten in de zaal - droeg ze de prijs op aan haar moeder. Annet Heebink: „Mijn hart klopte in mijn keel. Ze hield de prijs omhoog en zei: ‘Lieve mama, het gaat goed met me.’ De volgende dag stond het in alle kranten.” Marieke: „Het over haar te hebben in het openbaar, was heel belangrijk.” Anja Stoltenborg, de oud-gezinsverzorgster, zag het op het Achtuurjournaal, en zei hardop: „Goed zo, Marieke. Je bent een meid met ballen.”